

O minulom režime (budovaní komunizmu) toho bolo popísané už dost', no nie toľko, aby si to mladá generácia dostatočne uvedomila. Aby to neboli len frázy, ale aj skutočné dôkazy, ktoré by im pomohli zorientovať sa v minulosti a v budúcnosti sa im vyvarovať'.

Previerky po roku 1968

Jedným z nástrojov udržania si moci komunistického režimu bolo absolútne ovládanie ľudí. Prejavovalo sa to najmä vo vypätých situáciách, keď bolo tušiť odpor voči režimu. Takýto stav nastal po auguste 68. Bol to čas zastrášovania formou previerok. Museli nimi prejsť všetci členovia komunistickej strany, ale aj nestraníci, od určitého stupňa pracovného zarádenia. Na každom pracovisku bolo zriadené tzv. kádrové oddelenie, ktoré viedlo evidenciu o každom pracovníkovi. Tam sa zhromažďovali kádrové posudky, životopisy, záznamy z pracovno-politických previerok a všetko, čo sa týkalo pracovníka. Po „nežnej revolúcii“ boli kádrové oddelenia zrušené a mali za povinnosť všetky materiály odovzdať pracovníkom. Mne sa dostal do rúk celý spis a nevedela som sa vynačudovať niektorým kádrovým posudkom. Zaujali ma najmä záznamy z previerok v roku 1970. Vtedy som pracovala v rezorte kultúry. Previerky prebiehali formou písomných otázok a následne, po ich vyhodnotení, každý predstúpil pred komisiu na pohovor. Na osvieženie pamäti nielen pamätníkom tohto obdobia pripomeniem desať písomných otázok:

1. Aký je Váš názor na február a vývoj nášho politického a hospodárskeho diania (života) do roku 1968?
2. Ako ste prijali opatrenia pléna ÚV KSČS v januári 1968 a vývoj po januári 1968?
3. Bolo správne zrušenie zákona o tlačovom dozore? Ako na Vás pôsobili relácie telekomunikačných prostriedkov v rokoch 1968 – 1969?
4. Ako na Vás zapôsobila výzva 2 000 slov? Súhlasili ste s jej obsahom? Podpísali ste nejaké rezolúcie? Prispievali ste do časopisov v období rokov 1968 – 1969?
5. Bola správna neúčast' našich politikov a štátnikov na Varšavskej konferencii? Čo súdite o jednaniach v Bratislave a v Čiernej nad Tisou?

6. Bol príchod spojeneckých vojsk nutný? Ako ste ho prijali?
7. Aký je Váš názor na opatrenia pléna ÚV KSCS z apríla 1969?
8. Aké časopisy odoberáte? Čo ste preštudovali z politickej literatúry?
9. Čo súdite o súčasnej politike nášho štátu? V čom vidíte príčiny hospodárskych nedostatkov?
10. Aké verejné a spoločenské funkcie zastávate (ste zastávali)? Ako prispějete ku konsolidácii hospodárskych a politických pomerov u nás?

Mnou vyplnený dotazník bol pripojený k „záznamu o výsledku pohovoru“, ktorý obsahoval celkové politické hodnotenie pracovníka. Tu uvádzam výťah z môjho hodnotenia.

V politickej informovanosti má značné medzery, čo sama odôvodňuje nedostatkom času. Komisia je toho názoru, že je to dôsledok nepravidelného sledovania politického diania prostredníctvom dennej tlače.

So svojim zaradením na pracovisku sama vyslovuje spokojnosť, vedenie doporučuje dopĺňovať si a rozširovať odborné znalosti. V práci je snaživá.

Záveru komisie: Komisia nezhlíada žiadne príčiny, pre ktoré by bolo nutné použiť zákonné opatrenia a doporučuje vedeniu, aby venovalo pozornosť smerom k jej politickému a odbornému rastu. Komisia doporučuje ponechať menovanú v doterajšom zaradení. V Prievidzi dňa 8. 10. 1970. Súčasťou tohto záznamu je aj test pracovníka a čestné vyhlásenie o vzťahu k náboženstvu.

V dokumentoch, ktoré som po „nežnej“ dostala z kádrového oddelenia, boli i politicko-pracovné hodnotenia. Z jedného vyberám: „Do zaradenej funkcie, ktorú vykonáva, splňuje predpísané vzdelanie. Pochádza z malomeštianskej rodiny. O politické dianie neprejavuje žiadny záujem. Jej vzťah k nášmu zriadeniu nie je celkom kladný. Podľa sledovania menovanej po stránke svetonázorovej, ako aj na základe pohovorov je možné usudzovať, že nie je zamerala marxistického čo svedčí aj tá skutočnosť, že prejavuje záujem o náboženskú otázku a zúčastňuje sa náboženských obradov aj so svojou rodinou.

Brat menovanej v roku 1968 nelegálne opustil našu ČSSR, zdržuje sa v kapitalistických štátoch, pravdepodobne v NSR (Nemeckej spolkovej republike). Podľa našich vedomostí menovaná udržiava s bratom písomný styk. Nakoľko naše zariadenie je kultúrno-osvetové a je hodne navštevované aj návštevníkmi z kapitalistických štátov je možnosť nadviazania osobného styku s nimi bez akejkoľvek kontroly“.

Myslím si, že tu nie je potrebný žiadny komentár a každý, kto v uvedenom období žil vie, čo takéto hodnotenie znamenalo.

Kamila Gordanová (1944)